

Uz sākumlapu>Jūsu tiesības>Atbildētāji (kriminālprocesā)

Atbildētāji (kriminālprocesā)

Čehija

Šajās faktu lapās ir izskaidrots, kas notiek, ja persona tiek turēta aizdomās vai apsūdzēta par noziegumu.

Saskaņā ar Čehijas Konstitūciju sodu var piespriest tikai saskaņā ar likumu un attiecīgajos tiesību aktos noteiktajā kārtībā. Šie tiesību akti ir [Kriminālkodekss](#), [Likums par juvenālo justīciju](#) un [Kriminālprocesa kodekss](#), kuros izklāstīti noteikumi par kriminālprocesu (turklāt īpaši nosacījumi jūsu tiesību izmantošanai un piemērošanai).

Ja esat noziedzīgā nodarījumā cietušais, pilnīgu informāciju par savām tiesībām varat atrast [šeit](#).

Kriminālprocesa kopsavilkums

Turpmāk sniegts kopsavilkums par kriminālprocesā parasti sastopamajiem posmiem.

1. Sagatavošanās process

Šis ir kriminālprocesa pirmais posms, un tas sastāv no divām daļām:

par kriminālprocesu atbildīgo iestāžu procedūras pirms kriminālvajāšanas uzsākšanas, ko sauc par izmeklēšanas posmu; un izmeklēšanas posms: kriminālvajāšanas daļa no brīža, kad tā sākas, līdz brīdim, kad tiek celta apsūdzība vai citādi pabeigta izmeklēšana.

2. Sākotnējās apsūdzības par apsūdzību

Sākotnējās apsūdzības par apsūdzību tiesa pārbaudīs, vai sagatavošanās procesā lieta tika pienācīgi precizēta un vai apsūdzība nodrošina pietiekamu pamatu turpmākai tiesvedībai. Tā arī nosaka, vai tās kompetencē ir izlemēt lietu.

3. Pats tiesas process

Tā ir vissvarīgākā kriminālprocesa daļa. Tiek pārbaudīti pierādījumi un pieņemts lēmums lietā. Šajā kriminālprocesa posmā tiesā tiek iztaujāts(-i) atbildētājs(-i) un visi liecinieki, kā arī cietusī puse vai puses. Tiesas process ir publisks un notiek mutiski čehu valodā. Ja nerunājat čehu valodā, jums ir tiesības uz tulku.

4. Apelācijas tiesvedība

Atbildētājam, viņa ģimenei, advokātam, prokuroram vai cietušajai pusei ir tiesības iesniegt pārsūdzību astoņu dienu laikā. Ja ir iesniegta pārsūdzība, apelācijas tiesa pārskata pirmās instances tiesas pieņemto lēmumu.

Eiropas Komisijas loma

Lūdzu, ņemiet vērā, ka Eiropas Komisijai nav nekādas lomas kriminālprocesā, kas notiek dalībvalstīs, un tā nevar jums palīdzēt, ja jums ir sūdzība. Šajās faktu lapās ir sniegta informācija par to, kā un kam iesniegt sūdzību.

Lai atrastu vajadzīgo informāciju, [klikšķiniet uz norādītajām saitēm](#)

1 - Manas tiesības izmeklēšanas laikā

2 - Manas tiesības tiesas procesa laikā

3 - Manas tiesības pēc tiesas procesa

Saites

[Čehijas Tieslietu ministrija](#)

[Čehijas Iekšlietu ministrija](#)

[Čehijas Advokātu kolēģija](#)

[Informācija par cilvēktiesībām](#)

[Juridiskā informācija visiem](#)

Lapa atjaunināta: 21/03/2023

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešus kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datus, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

1. Manas tiesības izmeklēšanas laikā

A. Vai izmeklēšanu ietekmē tas, ka esmu ārvalstnieks?

Tiesībaizsardzības iestāžu kompetencē neietilpst tikai tādas personas, kurām saskaņā ar valsts vai starptautiskajiem tiesību aktiem ir piešķirtas privilēģijas un neaizskaramība. Tādējādi tas, ka esat ārvalstnieks, *per se* neietekmē izmeklēšanu.

Ja vien tiesībaizsardzības iestāde nepieprasa, ka jūsu klātbūtne ir nepieciešama kāda konkrēta uzdevuma veikšanai (jo īpaši, lai sniegtu liecinieka liecību), jūsu klātbūtne izmeklēšanas procesā parasti nav nepieciešama, ja vien jūs nevēlaties būt klāt, kamēr notiek izmeklēšana. Tomēr jums ir jāuztur kontakts ar tiesībaizsardzības iestādēm un jānorāda dokumentu saņemšanas adrese.

Savukārt, ja kriminālvajāšana ir ierosināta par tīšu noziegumu, par kuru augstākais sods ir brīvības atņemšana vismaz uz diviem gadiem, vai par noziegumu, kas izdarīts aiz neuzmanības un par kuru augstākais sods ir brīvības atņemšana vismaz uz trim gadiem, tiesa vai tiesnesis pēc prokurora pieprasījuma sagatavošanas procesā var piemērot ierobežojumu, kas ietver aizliegumu ceļot ārpus valsts, ja tas ir nepieciešams, lai sasniegtu kriminālprocesa mērķi. Šo ierobežojumu atcels palātas priekšsēdētājs un prokurors pēc savas ierosmes sagatavošanas procesā, ja vairs nav pamata tā piemērošanai. Ja ir piemērots šāds ierobežojums, jums ir tiesības lūgt to atcelt jebkurā laikā. Šādu ierobežojumu jums var piemērot, lai aizstātu pirmstiesas apcietinājumu.

Ja jums nav pietiekamas čehu valodas zināšanas, jums ir tiesības prasīt iztulkot noteiktus svarīgus dokumentus (piemēram, rīkojumu sākt kriminālvajāšanu, apsūdzību, spriedumu), un tiesībaizsardzības iestādēs veiktie procesi tiks tulkoti jūsu valsts valodā vai valodā, kuru jūs pārvaldāt. Pēc jūsu pieprasījuma tiks tulkotas arī ar kriminālprocesu tieši saistītas konsultācijas ar jūsu aizstāvības advokātu vai konsultācijas kriminālprocesa laikā.

B. Kādi ir izmeklēšanas posmi?

Mums būtu jāmin drīzāk nevis izmeklēšanas posmi, bet izmeklēšanas veidi, jo Kriminālprocesa kodeksā ir nošķirts saīsinātais sagatavošanas process, standarta izmeklēšana un pagarinātā izmeklēšana.

Tomēr pirms izmeklēšanas posma ir izskatīšanas posms, kura mērķis ir pārbaudīt un noteikt, ir vai nav izdarīts noziegums, un identificēt tā izdarītāju. Šajā posmā persona, pret kuru ir ierosināts kriminālprocess, vēl netiek oficiāli noteikta, bet nopratinātajām personām ir tiesības saņemt advokāta sniegto juridisko

palīdzību. Ja šajā posmā jūs tiek pratināts kā aizdomās turētais (t. i., jūs tiek turēts aizdomās par nozieguma izdarīšanu), jums ir tiesības klusēt, proti, par šīm tiesībām jums ir jābūt iepriekš brīdinātam.

Izmeklēšanas laikā personai, pret kuru tiek veikts kriminālprocess, jau ir noteikts oficiāls statuss un ir tiesības saņemt aizstāvības advokāta palīdzību. Šā posma mērķis ir iegūt un dokumentēt pierādījumus, lai iesniegtu apsūdzību un veiktu tiesvedību tiesā. Tostarp, piemēram, pieņemot liecinieku liecības, pārbaudīt priekšmetu, sniegt eksperta atzinumus un veikt citas darbības.

To darot, policijas iestāde meklē gan inkriminējošus, gan vainu attaisnojošus pierādījumus.

Saīsinātais sagatavošanas process

Saīsinātais sagatavošanas process, kas tiek izmantots mazāk smagu noziegumu gadījumā (noziegumi, ko pirmajā instancē skata rajona tiesa un par kuriem augstākais sods ir brīvības atņemšana ne vairāk kā uz pieciem gadiem), ir ātrāks un mazāk formāls. Šādu procesu var ierosināt, ja vien to neliedz citi šķēršļi (piemēram, ir pamats apcietināšanai), ar nosacījumu, ka jūs esat pieķerts nodarījuma brīdī vai uzreiz pēc tā; vai

izvērtējot sūdzību par noziegumu vai citu lūgumrakstu uzsākt kriminālvajāšanu, ir konstatēti fakti, kas citādi pamato kriminālvajāšanas ierosināšanu, un ir paredzama jūsu saukšana pie atbildības divu nedēļu laikā no dienas, kad policijas iestāde ir jūs informējusi, par kāda nodarījuma izdarīšanu jūs tiek turēts aizdomās un kāds konkrēti noziegums ir izdarītais nodarījums.

Saīsinātais sagatavošanas process sākas ar pirmajā nopratināšanā sniegtu paziņojumu par turēšanu aizdomās.

Saīsinātajā sagatavošanas procesā jums ir tādas pašas tiesības kā atbildētājam, tostarp tiesības uz aizstāvības advokātu. Galvenā atšķirība no standarta izmeklēšanas saistībā ar jūsu tiesībām ir tā, ka saīsinātais sagatavošanas process netiek ierosināts ar oficiālu rīkojumu sākt kriminālvajāšanu (kuru jūs varat apstrīdēt, iesniedzot sūdzību) un ka jums nav tiesību izskatīt krimināllietas materiālus un piedāvāt papildu pierādījumus saīsinātā sagatavošanas procesa beigās; tas neskar jūsu tiesības izskatīt krimināllietas materiālus (izņemot, ja policijas iestāde jums liedz šīs tiesības nopietnu iemeslu dēļ) un jūsu tiesības piedāvāt papildu pierādījumus tiesvedībā tiesā.

Ja vien saīsinātajā sagatavošanas procesā nav secināts pretējais, tas beidzas ar ierosinājumu piemērot sodu (principā vienkāršota apsūdzība bez argumentācijas). Ierosinājumu prokurors iesniedz tiesā.

Standarta izmeklēšana

Šā veida izmeklēšana sākas ar to, ka jums tiek iesniegts rīkojums sākt kriminālvajāšanu pret jums; jums ir tiesības apstrīdēt rīkojumu, iesniedzot sūdzību.

Jums ir tiesības uz aizstāvības advokātu izmeklēšanā. Atšķirībā no saīsinātā sagatavošanas procesa, šo izmeklēšanu veic saistībā ar smagākiem noziegumiem (tomēr standarta izmeklēšana tiek veikta arī tad, ja ir kāds šķērslis veikt saīsināto sagatavošanas procesu vai ja minētais process nav pabeigts noteiktajā termiņā), un tas ir garāks un formālāks nekā saīsinātais sagatavošanas process. Kā jau minēts, jums un jūsu aizstāvības advokātam ir tiesības izskatīt krimināllietas materiālus un iesniegt papildu pierādījumus izmeklēšanas beigās. Ja vien izmeklēšanā nav secināts pretējais, tā beidzas ar apsūdzības iesniegšanu; apsūdzību tiesā iesniedz prokurors. Atšķirībā no ierosinājuma piemērot sodu, kriminālapsūdzībā tiek ietverta argumentācija.

Pagarinātā izmeklēšana

Pagarināto izmeklēšanu veic attiecībā uz smagākajiem noziegumiem, kuri tiek skatīti kompetentajā apgabaltiesā pirmajā instancē (noziegumi, par kuriem saskaņā ar Kriminālkodeksu mazākais sods ir brīvības atņemšana vismaz uz pieciem gadiem, ja tiem ir piemērojams augstākais soda mērs, vai noteikti uzskaitītie noziegumi). Paredzams, ka šāda veida izmeklēšana ir visilgākā, un pierādījumus tāpēc ievāc plašākā apmērā nekā standarta izmeklēšanā. Šis ir vienīgais aspekts, ar ko pagarinātā izmeklēšana atšķiras no standarta izmeklēšanas. Pagarināto izmeklēšanu ierosina ar rīkojumu sākt kriminālvajāšanu, un tā beidzas ar kriminālapsūdzības iesniegšanu, ja vien nav secināts pretējais.

i) Pierādījumu vākšanas posms / izmeklētāju pilnvaras

Šo kriminālprocesa posmu veic policijas iestāde prokurora uzraudzībā, un prokurors var dot policijas iestādei saistošus norādījumus, piedalīties veiktajās darbībās, nodot lietu atpakaļ policijas iestādei ar norādījumiem to papildināt, atcelt policijas iestādes lēmumus un pasākumus, ja tie ir pieņemti prettiesiski vai nepamatoti, utt. Jums ir tiesības lūgt prokuroram pārskatīt policijas iestādes veiktos pasākumus (izņemot, ja tas ir lēmums, par kuru jums ir tiesības iesniegt sūdzību).

Dažas darbības sagatavošanas procesā drīkst veikt tikai prokurors (piemēram, pārtraukt sagatavošanas posmu) vai ar prokurora saņemtu atļauju (piemēram, līdzekļu konfiskācija, ja vien nav nepieciešamības steidzami rīkoties). Par nopietnāko iejaukšanos pamattiesībās un pamatbrīvībās tad lemj tiesnesis (piemēram, par pirmstiesas apcietināšanu, apcietināšanas ordera, kratīšanas ordera izdošanu, pārtveršanu).

ii) Apcietināšana, ko veic policija

Ja jūs jau esat apsūdzēts un ir pamats jūsu pirmstiesas apcietināšanai, policijas iestāde var jūs apcietināt. Savukārt policijai ir nekavējoties jāinformē prokurors par apcietināšanu un jāsniedz prokuroram rakstiski dokumenti, kas tam nepieciešami, lai vajadzības gadījumā iesniegtu lūgumu par pirmstiesas apcietinājumu. Lūgums ir jāiesniedz tā, lai nodrošinātu, ka jūs var nodot tiesai 48 stundu laikā pēc apcietināšanas; pretējā gadījumā jūs ir jāatbrīvo.

Ja jūs vēl neesat apsūdzēts, bet jūs tur aizdomās par nozieguma izdarīšanu, un ja ir kāds pamats pirmstiesas apcietināšanai, policija var jūs steidzamos gadījumos apcietināt, pat ja vēl nav sāpta jūsu kriminālvajāšana (piemēram, ja nav iespējams jums iesniegt rīkojumu sākt kriminālvajāšanu). Šādos gadījumos apcietināšanai ir nepieciešama prokurora iepriekšēja piekrišana. Bez šādas piekrišanas apcietināšana ir iespējama tikai steidzamos gadījumos un ja iepriekšēju piekrišanu nevar iegūt. Jūs nopratinās policijas iestāde, kas jūs apcietinājusi. Jums ir tiesības lūgt, lai jūsu nopratināšana tiktu veikta jūsu izraudzītā aizstāvības advokāta (ja ir pieejams) klātbūtnē, un jums ir tiesības konsultēties ar advokātu bez trešo personu klātbūtnes. Jums ir tiesības par savu apcietināšanu paziņot tās valsts konsulārajai pārstāvniecībai, kuras valstspiederīgais jūs esat.

Policijas iestāde jūs nekavējoties atbrīvos, ja tiks kļiedētas aizdomas, ja jūs varētu būt izdarījis noziegumu. Ja jūs neatbrīvo, policijas iestāde iesniedz jūsu nopratināšanas protokolu prokuroram (kā arī rīkojumu sākt kriminālvajāšanu un turpmākos pierādījumus), lai prokurors vajadzības gadījumā varētu iesniegt lūgumu par pirmstiesas apcietinājumu. Policijas iestādei lūgums ir jāiesniedz tā, lai nodrošinātu, ka jūs var nodot tiesai ne vēlāk kā 48 stundu laikā pēc apcietināšanas; pretējā gadījumā jūs ir jāatbrīvo.

Ja ir pamats jūsu apcietināšanai un jūs izvairāties no kriminālprocesa, tiesnesis var izdot apcietināšanas orderi. Ja jūs policija ir aizturējusi, jums ir tādas pašas tiesības kā apcietinātajiem. Policijas iestādei ir jānodod jūs tiesai 24 stundu laikā pēc aizturēšanas. Tiesnesis jūs uzklaustīs un pieņems lēmumu par pirmstiesas apcietinājumu; jūs ir jāinformē par šo lēmumu 24 stundu laikā pēc nogādāšanas tiesā. Jums ir tiesības, lai uzklaustīšana notiktu jūsu aizstāvības advokāta klātbūtnē, ja advokāts ir pieejams laikā, kas tiesai noteikts lēmuma pieņemšanai.

iii) Nopratināšana

Pirms jūsu pirmo reizi nopratināšanas kā atbildētāju, tiesībaizsardzības iestādēm ir jānoskaidro jūsu identitāte, jāpaskaidro apsūdzības būtība un jāinformē par jūsu tiesībām un krimināltiesiskām sekām, ko izraisa nepatiesas apsūdzības un neslavas celšana. Ja tiesvedība norisinās attiecībā uz noziegumu, par kuru var apspriest vienošanos par vainu un sodu, jums ir arī jābūt informētam par to, ka jūs varat apspriest ar prokuroru vienošanos par vainu un sodu sagatavošanas procesā (vienošanās ir jāapstiprina tiesai), un par šādas vienošanās apspriešanas sekām.

Nopratināšanas laikā uz jums nedrīkst izdarīt nekādu spiedienu, lai panāktu liecību vai atzīšanos. Nopratināšanas laikā jums ir jābūt iespējai sniegt stikas piezīmes par apsūdzību, jo īpaši sniegt vispusīgu liecību par faktiem, kas attiecas uz apsūdzību, norādīt visus apstākļus, kas var mīkstināt vai atspēkot

apsūdzību, un piedāvāt pierādījumus saistībā ar šādiem apstākļiem. Var tikt uzdoti jautājumi, lai papildinātu liecību vai novērstu jebkādas nepilnības, neskaidrības vai pretrunas. Jautājumi ir jāuzdod skaidri un saprotami, bez jebkādas maldināšanas un nepatiesiem apstākļiem un nenorādot, kādai būtu jābūt atbildei.

Nopratināšanas protokols ir jāiesniedz jums izlasīšanai, vai pēc jūsu pieprasījuma jums to nolasa (ja nopratināšana tiek veikta videokonferences formātā, protokols jums tiks nolasīts). Jums ir tiesības prasīt protokolu papildināt vai veikt tajā labojumus saskaņā ar jūsu liecību.

iv) Apcietināšana

Jūs var apcietināt tikai tad, ja jūs esat apsūdzēts noziegumā. Tiesnesis izlemj, vai jūs paturēt vai nepaturēt pirmstiesas apcietinājumā.

Pamatojumi paturēšanai apcietinājumā ir šādi:

pamatotas bažas, ka jūs aizbēgsiet vai slēpsieties, lai izvairītos no kriminālvajāšanas vai soda;

pamatotas bažas, ka jūs traucēsiet izmeklēšanu, piemēram, mudinot lieciniekus sniegt nepatiesas liecības; vai

pamatotas bažas, ka jūs atkārtosiet noziegumu, par kuru ir sāka jūsu kriminālvajāšana, ka jūs pabeigsiet noziegumu, kuru jūs sākat izdarīt, vai ka jūs izdarīsiet noziegumu, kuru jūs gatavojaties izdarīt vai draudējāt izdarīt.

Ja nav pamata turēt jūs pirmstiesas apcietinājumā, tiesa jūs neturēs apcietinājumā; ja vairs nav pamata, jūs tiksiet atbrīvots. Jūs ir arī jāatbrīvo, kad ir pagājis likumā noteiktais maksimālais apcietinājuma termiņš. Gadījumā, ja pirmstiesas apcietinājumā tur, lai nepieļautu liecinieku iespējamu ietekmēšanu, šis periods ir trīs mēneši (tas neattiecas tomēr, ja tiek konstatēts, ka jūs jau esat traucējis noskaidrot faktus, kas attiecas uz kriminālprocesu). Atkarībā no skatītā nozieguma smaguma kopējais apcietinājuma laiks var būt no viena līdz četriem gadiem. Tomēr tikai viena trešdaļa no minētā laika ir piešķirta sagatavošanas procesam, bet divas trešdaļas laika ir rezervētas tiesvedībai tiesā.

Tiesai laiku pa laikam ir jāpārskata iemesli jūsu turēšanai apcietinājumā, un pēc noteikta laika, ja nepieciešams, tiesa vienmēr apcietinājumu pagarina. Jums ir arī tiesības pieprasīt atbrīvot jūs no apcietinājuma. Pirmstiesas apcietinājumu var aizstāt ar pasākumu, kas nav saistīts ar brīvības atņemšanu (ieslodzījumu), piemēram, var iemaksāt noteiktu naudas summu (drošības naudu), uzdot probācijas dienesta darbiniekam veikt uzraudzību, piemērot prasību uzturēties noteiktā mājoklī noteiktu laika posmu utt. Jums ir tiesības lūgt tiesu aizstāt apcietinājumu ar jebkuru šādu pasākumu.

C. Kādas ir manas tiesības izmeklēšanas posmā?

Istenojot savas tiesības uz aizstāvību, jums ir tiesības:

no tiesībsardzības iestādēm saņemt informāciju par jūsu tiesībām, un jums ir jāspēj pilnībā izmantot šīs tiesības;

sniegt piezīmes par apsūdzību, kas ir pret jums vērsta, un par iesniegtajiem pierādījumiem;

atteikties liecināt;

pārbaudīt dokumentus, ņemt izrakstus un piezīmes no dokumentiem un kopēt dokumentus vai to daļas uz sava rēķina (šīs tiesības nopietnu iemeslu dēļ izmeklēšanas laikā var tikt ierobežotas);

sniegt pierādījumus savai aizstāvībai;

sniegt lūgumus un pieteikumus;

iesniegt apelāciju;

ar tiesībsardzības iestādēm runāt dzimtajā valodā vai citā valodā, kuru jūs zināt, ja jūs paziņojat, ka neprotat čehu valodu;

izvēlēties aizstāvības advokātu (ja jūs neizvēlaties pats sev aizstāvības advokātu, jums to var izvēlēties ģimenes loceklis vai arī jebkurš cits);

lūgt piešķirt aizstāvības advokātu bez maksas vai par samazinātu maksu, ja jums nav pietiekamu līdzekļu aizstāvības pakalpojumu apmaksai;

sarunāties ar aizstāvības advokātu bez trešo personu klātbūtnes;

lūgt, lai nopratināšana tiktu veikta jūsu aizstāvības advokāta klātbūtnē un lai jūsu advokāts piedalītos sagatavošanas procesā.

i) Vai man ir tiesības uz tulku un tulkojumiem? Kādā apmērā?

Ja jūs paziņojat, ka nepārzināt čehu valodu, jums ir tiesības ar tiesībsardzības iestādēm sazināties savā dzimtajā valodā vai valodā, kuru jūs protat.

Ja jums tiesvedībā ir nepieciešams iztulkot dokumenta, liecības vai kādas citas procesuālās darbības saturu vai ja jūs paziņojat, ka nepārzināt čehu valodu, tiks iecelts tulks, kas tulkos kriminālprocesā ar jums veiktās darbības. Pēc jūsu pieprasījuma ieceltais tulks var tulkot arī jūsu konsultēšanos ar aizstāvības advokātu, ja konsultēšanās ir tieši saistīta ar procesuālajām darbībām; tulks var arī tulkot konsultācijas procesuālo darbību laikā.

Šādā gadījumā tiesībsardzības iestādēm ir jānodrošina likumā definēto dokumentu (piemēram, rīkojuma sākt kriminālvajāšanu, apcietināšanas ordera, rīkojuma par izmeklēšanu medicīnas iestādē, apsūdzības, vienošanās par vainu un sodu un par tās pieteikuma apstiprināšanai, lūguma par sodu, lēmuma par kriminālvajāšanas pārtraukšanu ar nosacījumiem utt.) rakstisks tulkojums, ja vien jūs neatsakāties no šīm tiesībām. Ja jūs esat aizturēts vai apcietināts, jūs saņemsiet arī paziņojuma par jūsu tiesībām rakstisku tulkojumu. Jums ir tiesības lūgt tiesībsardzības iestādei rakstiski vai mutiski iztulkot papildus visus citus dokumentus, kas ir būtiski, lai jūs varētu īstenot savas tiesības uz aizstāvību.

ii) Kādas ir manas tiesības uz informāciju un piekļuvi lietas materiāliem?

Izskatīšanas posmā jums ir tiesības pārbaudīt krimināllietas materiālus, ja tas nepieciešams jūsu tiesību izmantošanai; tas ir vienīgi jāapstiprina policijas iestādei.

Ja esat apsūdzēts nozieguma izdarīšanā, jums ir tiesības pārbaudīt krimināllietas materiālus, ņemt izrakstus un piezīmes no lietas materiāliem un uz sava rēķina kopēt lietas materiālus vai to daļu.

Tomēr prokurors vai policijas iestāde svarīgu iemeslu dēļ sagatavošanas posmā var liegt jums tiesības pārbaudīt lietas materiālus un izmantot citas ar to saistītās minētās tiesības. Jums šīs tiesības nevar liegt, tiklīdz jūs esat informēts par iespēju pārbaudīt lietas materiālus un ja jūs apspriežat vienošanos par vainu un sodu. Jums nevar liegt piekļuvi rīkojumam sākt kriminālvajāšanu un jums ir tiesības iepazīties ar tām lietas materiālu daļām, kas attiecas uz lēmumu par pirmstiesas apcietināšanu.

iii) Vai man ir tiesības uz aizstāvības advokātu un tiesības uz to, lai trešā persona tiktu informēta par manu situāciju?

Ja jūs esat apsūdzēts par nozieguma izdarīšanu, jums ir tiesības uz aizstāvības advokātu. Ja jūs neizvēlaties pats sev aizstāvības advokātu, jums to var izvēlēties ģimenes loceklis vai arī jūs varat pats sevi aizstāvēt. Noteiktos gadījumos tomēr jums ir obligāti jābūt aizstāvības advokātam (to sauc par "obligāto aizstāvību"); šādos gadījumos, ja jūs noteiktā termiņā neizraudzīsieties sev aizstāvības advokātu, to jums iecels tiesnesis. Jums ir obligāti jābūt aizstāvības advokātam jau sagatavošanas procesā šādos gadījumos:

ja jūs esat pirmstiesas apcietinājumā, izciešat brīvības atņemšanas sodu vai jums ir piemērots preventīvs pasākums saistībā ar brīvības atņemšanu, vai jūs atrodaties medicīnas iestādes uzraudzībā;

ja ir ierobežota jūsu tiesībspēja un rīcībspēja (piemēram, garīgās veselības traucējumu dēļ);

tiesvedībā pret personu, kas izvairās no tiesas (ja persona ir aizbēgusi un tiesvedība notiek aizmuguriski);

ja tiesvedība ir saistīta ar noziegumu, par kuru augstākais sods ir brīvības atņemšana vismaz uz pieciem gadiem;

ja prokurors uzskata to par nepieciešamu, jo, ņemot vērā jūsu situāciju, prokuroram ir šaubas par jūsu spēju pienācīgi sevi aizstāvēt pašam;

ja jūs esat gados jauns nodarījuma izdarītājs (vecumā no 15 līdz 18 gadiem).

Ja tiesvedība ir saistīta ar noziegumu, par kuru augstākais sods ir brīvības atņemšana vismaz uz pieciem gadiem, jūs varat atteikties no tiesībām uz aizstāvības advokātu, ja noziegums nav sodāms ar augstāko soda mēru (mūža ieslodzījums vai brīvības atņemšana no 20 līdz 30 gadiem).

Ja jūs esat apcietināts vai pirmstiesas apcietinājumā, jums ir tiesības par situāciju informēt tās valsts konsulāro pārstāvniecību, kuras valstspiederīgais jūs esat, kā arī ģimenes locekli vai jebkuru citu fizisko personu, kuru jūs norādīsiet. Jums ir tiesības sazināties ar konsulāro pārstāvniecību; ja jums trūkst naudas, jums tiks dota iespēja to izdarīt bez maksas. Jūs tiksiet attiecīgi informēti.

iv) Vai man ir tiesības uz juridisko palīdzību?

Izskatīšanas posmā, t. i., pirms kriminālvajāšanas (izmeklēšanas) sākšanas, jums ir tiesības uz advokāta sniegto juridisko palīdzību jūsu nopratināšanas (paskaidrojuma sniegšanas) laikā.

Ja jūs esat apsūdzēts noziegumā, jums ir tiesības uz aizstāvības advokātu, kura pienākums ir nodrošināt jums nepieciešamo juridisko palīdzību. Jums ir tiesības izraudzīties aizstāvības advokātu; ja jūs nevienu neizraudzīsieties, jums tiks kāds iecelts, ja aizstāvība ir "obligāta". Ja jums trūkst naudas, lai apmaksātu aizstāvības advokāta honorāru, jūs varat lūgt tiesnesi pieņemt lēmumu, ka jums ir tiesības uz aizstāvības advokātu bez maksas vai par zemāku maksu.

v) Svarīga informācija, kas jāzina:

a) Nevainīguma prezumpcija

Nevainīguma prezumpcijas principu kriminālprocesā piemēro četros pamatlīmeņos:

jūsu vaina ir jāpierāda; kamēr jūsu vaina nav pierādīta, jūs esat uzskatāms par nevainīgu;

ja ir šaubas par jūsu vainu, lieta ir jālemj jums par labu;

jūs nevar atzīt par vainīgu, kamēr jūsu vaina nav pasludināta ar galīgu notiesājošu spriedumu;

kriminālprocesa laikā jūsu tiesības var ierobežot tikai stingri nepieciešamā apmērā.

b) Tiesības klusēt un neliecināt pret sevi

Jums nav pienākuma liecināt kriminālprocesā, un jūs nekādā veidā nedrīkst piespiest kaut ko liecināt vai atzīties. Jums arī nav jāsniedz pierādījumi pret sevi. Tiesībaizsardzības iestādes nedrīkst jums piemērot naudas sodu, ja jūs atsakāties nodot tām inkriminējošu dokumentu vai citu pierādījumu.

c) Pierādīšanas pienākums

Tiesībaizsardzības iestādēm ir pienākums vienādā detalizācijas pakāpē izskaidrot gan inkriminējošus, gan vainu attaisnojošus apstākļus. Prokuroram ir jāpierāda jūsu vaina tiesā. Jums nav jāpierāda jūsu nevainīgums. Tomēr tas neliedz jums īstenot savas tiesības sniegt faktus un pierādījumus savai aizstāvībai.

vi) Vai ir īpaši aizsardzības pasākumi bērniem?

Ja jūs esat izdarījis nodarījumu, kam ir nozieguma elementi, un jūs esat bērns, kas nav sasniedzis 15 gadu vecumu, jūs neesat kriminālatbildīgs par nodarījumu, un pasākumus, kuru mērķis ir jūsu rehabilitācija, drīkst piemērot tikai specializētā nepilngadīgo tiesa. Šādās tiesvedībās jums pienākas valsts apmaksāts advokāts, izņemot, ja ir īpaši iemesli, kas liek valstij nolemt, ka jūs vai jūsu ģimene sedz advokāta honorāru.

Parasti kā īpašais likums (*lex specialis*) tiek piemērots Akts par juvenālo justīciju, ja esat gados jauns nozieguma izdarītājs (vecumā no 15 līdz 18 gadiem).

Izmeklējot un izskatot tiesas sēdē noziedzīgus nodarījumus, ko esat izdarījis, tiesībaizsardzības iestādēm ir jāņem vērā jūsu vecums, veselība, kā arī garīgais un morālais briedums, lai pēc iespējas mazāk kompromitētu jūsu attīstību nākotnē. Likums aizsargā jūsu personas datus un privāto dzīvi, lietas izskatīšana tiesā notiek bez publikas, ja jūs nevēlaties, lai tā būtu publiska, un spriedumu publicē, nenorādot jūsu vārdu vai citu informāciju, kas ļautu jūs identificēt (piemēram, dzīvesvietas adresi). Jums ir tiesības uz aizstāvības advokātu, sākot no pirmās pret jums vērstās darbības kriminālprocesā (t. i., jau izskatīšanas posmā). Jūsu dabiskais aizbildnis (parasti jūsu vecāki) vai likumīgais aizbildnis, kompetentā bērnu sociālās un juridiskās aizsardzības iestāde un probācijas un mediācijas dienests nekavējoties tiek informēti par kriminālvajāšanas uzsākšanu pret jums, par jūsu apcietināšanu, aizturēšanu vai pirmstiesas apcietināšanu. Tiesībaizsardzības iestādes sadarbojas ar bērnu sociālās un juridiskās aizsardzības iestādi, probācijas un mediācijas dienestu, kā arī bērnu aizsardzībā iesaistītajām apvienībām un institūcijām.

vii) Vai ir īpaši aizsardzības pasākumi neaizsargātiem aizdomās turētajiem?

Ja tiesa (un sagatavošanas procesā – prokurors) uzskata par nepieciešamu (jo īpaši tāpēc, ka šaubās par jūsu spēju pienācīgi aizstāvēt sevi pašam, ņemot vērā pašreizējo fizisko vai garīgo stāvokli), tā piešķirs jums aizstāvības advokātu no kriminālvajāšanas uzsākšanas brīža.

Ja jūs esat nedzirdīgs vai neredzīgs un nedzirdīgs, saziņas veidu regulē Akts Nr. 155/1998

par saziņas sistēmām nedzirdīgām un neredzīgām un nedzirdīgām personām. Kriminālprocesā jums ir tiesības izmantot dienestus, kas sniedz tulkošanu jūsu izvēlētajā saziņas sistēmā.

Ja jūsu tiesībspēja un rīcībspēja ir ierobežota, kriminālprocesā jūs pārstāv aizbildnis, parasti ģimenes loceklis, ar nosacījumu, ka viņa intereses nav pretrunā jūsu interesēm.

D. Kādi ir juridiskie termiņi izmeklēšanas laikā?

Tiesībaizsardzības iestādēm krimināllietas ir jāizskata ātri un bez nevajadzīgas kavēšanās; lietas, kas saistītas ar pirmstiesas apcietināšanu un īpašuma konfiskāciju, tiks izskatītas ar vislielāko steidzamību, ja tas ir nepieciešams, ņemot vērā konfiscētā īpašuma vērtību un būtību.

Izskatīšanas posms (pirms kriminālvajāšanas) policijas iestādei ir jāpabeidz

divu mēnešu laikā attiecībā uz lietām, kas ir viena tiesneša kompetencē, bez saīsinātā sagatavošanas procesa;

trīs mēnešu laikā attiecībā uz citām lietām, kas ir rajona tiesas kompetencē;

sešu mēnešu laikā attiecībā uz lietām, kas ir apgabaltiesas kompetencē, kura rīkojas pirmajā instancē.

Prokurors var arī atkārtoti pagarināt termiņu pēc pamatota pieprasījuma.

Saīsinātais sagatavošanas process ir jānoslēdz divu nedēļu laikā no dienas, kad policijas iestāde ir jūs informējusi par to, ka jūs tiek turēts aizdomās par nodarījuma izdarīšanu un tieši par kādu noziegumu ir uzskatāms izdarītais nodarījums. Ja saīsinātais sagatavošanas process nav noslēgts noteiktajā termiņā, prokurors var pagarināt termiņu ne vairāk kā par desmit dienām vai ne vairāk kā par trīsdesmit dienām, ja tiek apspriesta vienošanās par vainu un sodu.

Policijas iestādei ir jānoslēdz standarta izmeklēšana

divu mēnešu laikā no kriminālvajāšanas sākšanas, ja lieta ir viena tiesneša kompetencē;

triju mēnešu laikā no kriminālvajāšanas sākšanas, ja ir cita veida lieta, kas ir rajona tiesas kompetencē.

Prokurors var arī atkārtoti pagarināt termiņu pēc pamatota pieprasījuma. Prokuroram tad ir jāpārskata lieta uzraudzības ietvaros vismaz reizi mēnesī.

Pagarinātā izmeklēšana ir jānoslēdz sešu mēnešu laikā no kriminālvajāšanas sākšanas. Prokurors var arī atkārtoti pagarināt termiņu pēc pamatota

pieprasījuma. Prokuroram tad ir jāpārskata lieta uzraudzības ietvaros vismaz reizi mēnesī.

Saistībā ar noteiktām darbībām Kriminālprocesa kodeksā ir noteikti citi konkrēti juridiskie termiņi (tiesai ir jālemj par pirmstiesas apcietinājumu 48 stundu

laikā pēc jūsu apcietināšanas vai 24 stundu laikā pēc jūsu aizturēšanas, par maksimālo pirmstiesas apcietinājuma laiku, par termiņu, kurā obligāti jāpārskata pirmstiesas apcietinājuma pamatojums, utt.).

E. Kāds ir sagatavošanas process (tai skaitā alternatīva apcietināšanai un iespējamā nosūtīšana uz mītnes valsti – Eiropas uzraudzības rīkojums)?

Sagatavošanas process ir pirmais kriminālprocesa posms. Šajā posmā ir jānoskaidro, vai aizdomas, ka jūs varētu būt izdarījis noziegumu, ir pamatotas tādā pakāpē, ka ir iespējams iesniegt tiesai apsūdzību. Šajā posmā ir jāatrod un jāiegūst inkriminējoši pierādījumi, tāpat kā ir jāiegūst citi pierādījumi, kas atspēko jūsu vainu.

Sagatavošanas procesa mērķis ir jo īpaši:

sniegt pamatu, lai varētu pieņemt lēmumu par to, vai būtu jāiesniedz apsūdzība un lieta jāizskata tiesā, vai arī turpmākā kriminālvajāšana būtu jāatceļ; noteikt visus apstākļus, kas attiecas uz lēmumu par noziegumu, tā izdarītāju, sodu vai preventīvo pasākumu, kā arī lemt par cietušā tiesībām uz kaitējuma atlīdzinājumu un nostiprināt nepieciešamos pierādījumus;

noteikt noziedzīgās darbības cēloņus un to ierosinošos vai veicinošos apstākļus.

Ja ir kāds pamats pirmstiesas apcietināšanai, tiesnesis, kas lemj par apcietinājumu, var atturēties no apcietinājuma piemērošanas vai atbrīvot jūs no apcietinājuma, ja pieņem kādu no šiem alternatīviem pasākumiem:

ja īpašu interešu pilsoniskā apvienība vai uzticama persona sniedz garantiju par jūsu turpmāko rīcību un par to, ka jūs ieradīsieties uz tiesu, pie prokurora vai uz policijas iestādi, ja tas tiks prasīts, un ka jūs vienmēr iepriekš ziņosiet par došanos prom no uzturēšanās vietas, un iestāde, kas lemj par pirmstiesas apcietinājumu, uzskata, ka šī garantija ir pietiekama, ņemot vērā atbildētāja personas statusu un izskatāmās lietas būtību, un to pieņem;

jūs rakstveidā apsolāt dzīvot kārtīgi, jo īpaši atturēties no noziedzīgām darbībām, ierasties uz tiesu, pie prokurora vai uz policijas iestādi, ja tas tiek prasīts, vienmēr iepriekš ziņot par došanos prom no uzturēšanās vietas un ievērot jums noteiktos pienākumus un ierobežojumus, un iestāde, kas lemj par pirmstiesas apcietinājumu, uzskata, ka šis apsolījums ir pietiekams, un to pieņem;

ja jūs esat probācijas dienesta darbinieka uzraudzībā;

ja jums ir piemēroti pagaidu pasākumi;

ja tiesnesis piekrīt, ka tiek iemaksāta drošības nauda (noteikta naudas summa); tomēr drošības naudu nevar pieņemt, ja jūs esat apsūdzēts noteiktos smagos noziegumos.

Saistībā ar pirmstiesas apcietinājuma aizstāšanu ar kādu no šiem pasākumiem, iestāde, kas lemj par pirmstiesas apcietinājumu, var lemt piemērot elektronisko pārbaudi, vai tiek izpildīti piemērotie pienākumi saistībā ar šo pasākumu, izmantojot elektronisko aproci, ja jūs apsolāt sniegt nepieciešamo palīdzību. Iestāde, lemjot par pirmstiesas apcietinājumu, var arī piemērot ierobežojumus, liedzot jums izceļot ārpus valsts.

Ja jūs esat kādas ES dalībvalsts pilsonis vai arī jums ir kāda cita saikne ar to, jums ir tiesības (saskaņā ar Padomes Pamatlēmumu 2009/829/TI (2009. gada 23. oktobris), ar ko attiecībā starp Eiropas Savienības dalībvalstīm savstarpējas atzīšanas principu piemēro lēmumiem par uzraudzības pasākumiem kā alternatīvu pirmstiesas apcietinājumam, kas tika transponēts ar Aktu Nr. 104/2013 par tiesu iestāžu starptautisko sadarbību krimināllietās) lūgt atļauju pirmstiesas apcietinājumu piemērot jūsu pastāvīgās dzīvesvietas valstī vai kādā citā jūsu norādītā dalībvalstī (ja tā tam piekrīt). Attiecīgajā dalībvalstī ir jābūt iespējai uzraudzīt, kā tiek izpildīti šie alternatīvie pasākumi, vai nodrošināt uzraudzību kā citādi. Ja jūs neizpildāt šo alternatīvo pasākumu, jūs tiksiet nosūtīts atpakaļ uz Čehijas Republiku.

Lapa atjaunināta: 21/03/2023

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

2. Manas tiesības tiesas procesa laikā

A. Kur notiks tiesas process?

Atkarībā no nozieguma smaguma tiesas process notiks tā rajona tiesā vai apgabaltiesā, kurā tika izdarīts noziegums. Ja nozieguma vietu nevar noteikt vai ja noziegums tika izdarīts ārvalstīs, lieta tiks skatīta tiesā, kuras atbildības teritorijā jūs dzīvojat, strādājat vai uzturaties; ja šīs vietas nevar noteikt vai ja tās ir ārpus Čehijas Republikas teritorijas, lietu skatīs tiesa, kuras atbildības teritorijā nodarījums ir nācis gaismā (tika atklāts).

B. Vai apsūdzības var mainīties? Vai šādā gadījumā man ir tiesības saņemt informāciju?

Tiesas procesa vienīgais uzdevums ir nolemt, kāda rīcība vai darbība ir apsūdzības priekšmets. Tiklīdz apsūdzība ir iesniegta, prokurors to vairs nevar mainīt; to var tikai atsaukt.

Ja tiesas procesā tiek konstatēts, ka lietas apstākļi ir būtiski mainījušies, vai ja ir jāturpina izmeklēšana, lai noskaidrotu lietas apstākļus, vai ja izrādās, ka jūs esat izdarījis citu nodarījumu vai darbību un prokurors prasa lietu nodot atpakaļ, ņemot vērā vajadzību rīkot vairākām lietām kopīgu tiesas sēdi, tiesa nodod lietu atpakaļ sagatavošanas procesa stadijā. Valsts prokurors tad iesniedz jaunu apsūdzību, kurā tiks atainotas notikušās izmaiņas. Jums un aizstāvības advokātam vienmēr tiks izdota apsūdzības kopija ne vēlāk kā kopā ar izsaukumu uz tiesu vai paziņojumu par izsaukumu uz tiesu. Apsūdzības kopija jums tiks iesniegta kopā ar palātas priekšsēdētāja padomu par jūsu tiesībām sniegt piezīmes par apsūdzībā sniegtajiem faktiem priekšsēdētāja noteiktajā termiņā, proti:

vai jūs uzskatiet sevi par nevainīgu vai vainīgu apsūdzībā minētā noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, un uz kāda pamata;

vai jūs vēlaties vienoties ar prokuroru par vainu un sodu vai arī atzīt vainu tiesas procesā;

vai jūs piekrītat nodarījuma aprakstam un tā juridiskajai klasifikācijai, kā arī piedāvātajam soda mēram vai preventīvajam pasākumam; un kādus faktus jūs uzskatāt par neapstrīdamiem.

Palātas priekšsēdētājs jūs informēs arī par šo liecību sekām, kā arī par to, ka jūsu aizstāvības advokāts var sniegt liecības par apsūdzību jūsu vārdā, izņemot atzīšanos vai vainas atzīšanu.

Priekšsēdētājs arī aicinās jūs laikus informēt tiesu par turpmāko pierādījumu sniegšanu tiesas procesā un norādīs, kādi apstākļi tiks precizēti ar šiem pierādījumiem.

Tomēr tiesai nav saistoša darbības vai nodarījuma juridiskā klasifikācija, kā norādīts apsūdzībā, un tā var klasificēt nodarījumu kā citu noziegumu (vieglāku vai smagāku) vai var secināt, ka nodarījums nav noziegums, bet drīzāk viegls pārkāpums. Ja tiesa uzskata, ka nodarījums ir noziegums, par kuru pienākas smagāks sods, nekā apsūdzībā norādīts, tiesai ir pienākums jūs informēt par izmaiņām un nodrošināt jums iespēju reaģēt jūsu aizstāvībā uz šīm izmaiņām un dot pietiekamu laiku mainīt aizstāvību.

C. Kādas ir manas tiesības tiesas sēdē?

Jums ir šādas tiesības:

saņemt no tiesībsargāšanas iestādēm informāciju par jūsu tiesībām, un jums ir jāspēj pilnībā izmantot šīs tiesības;

atzīties, atzīt vainu vai iesniegt priekšlikumu vienoties par vainu un sodu pirms pierādījumu sniegšanas;

komentēt pret jums vērstās apsūdzības;

atteikties liecināt;

pārbaudīt lietas materiālus, ņemt izrakstus un piezīmes no lietas materiāliem un kopēt dokumentus vai to daļas uz sava rēķina;

piedalīties lietas izskatīšanā paša tiesas procesa laikā un atklātas izskatīšanas laikā;

sniegt noslēdzošo liecību tiesas procesā un apelācijas tiesas sēdē;

sniegt pēdējo vārdu tiesas procesā;

sniegt faktus un pievienot pierādījumus jūsu aizstāvībā;

komentēt katru sniegto pierādījumu un iebilst par to, kā tas tiek sniegts;

uzdot jautājumus personām, kas tiek iztaujātas;

sniegt pieprasījumus un piedāvājumus (attiecībā uz pierādījumu sniegšanu un to, kādā veidā tiks pieņemts lēmums);

lūgt parastos tiesiskās aizsardzības līdzekļus (t. i., sūdzības, pārsūdzības, iebildumu raksti) un ārkārtas tiesiskās aizsardzības līdzekļus (t. i., pieteikums par

lietas pārskatīšanu, pieteikums par lietas pārskatīšanu apelācijas kārtībā) vai rosināt iesniegt sūdzību par likumpārkāpumu;

izvēlēties aizstāvības advokātu (ja jūs to neizvēlaties paši, jums to var izvēlēties, piemēram, ģimenes loceklis) un lūgt advokāta padomu arī pašas

tiesībaizsardzības iestādes veikto darbību laikā;

sarunāties ar aizstāvības advokātu bez trešo personu klātbūtnes;

lūgt, lai nopratināšana tiktu veikta jūsu aizstāvības advokāta klātbūtnē un lai jūsu advokāts piedalītos visās kriminālprocesa darbībās;

ar tiesībaizsardzības iestādēm runāt dzimtajā valodā vai citā valodā, kuru jūs zināt, ja jūs paziņojat, ka neprotat čehu valodu.

i) Vai man jāierodas tiesā? Ar kādiem nosacījumiem es drīkstu neierasties tiesā?

Tiesas process bez jūsu klātbūtnes drīkst notikt tikai tad, ja tiesa uzskata, ka pamatotu lēmumu lietā var pieņemt un kriminālprocesa mērķi var sasniegt arī bez jūsu klātbūtnes, un

jums ir pienācīgi iesniegta apsūdzība un jūs tikāt pienācīgi un savlaikus izsaukts uz tiesas procesu; un

tiesībaizsardzības iestāde jūs jau ir nopratinājusi saistībā ar darbību vai nodarījumu, kas ir apsūdzības priekšmets, ir izpildīta tiesību norma par

kriminālvajāšanas sākšanu un jūs esat informēts par iespēju apskatīt lietas materiālus un ierosināt priekšlikumus, lai papildinātu izmeklēšanu.

Izsaukumā uz tiesu ir jābūt ietvertai norādei par to, kādas ir sekas par neierašanos uz tiesas procesu.

Tiesas process tāpēc var notikt bez jūsu klātbūtnes, bet ne tad, ja:

esat apcietinājumā;

izciešat brīvības atņemšanas sodu;

lieta ir saistīta ar noziegumu, kas sodāma ar brīvības atņemšanu vismaz uz pieciem gadiem.

Tomēr pat šādos gadījumos jums nav jābūt klāt tiesas procesā, ja jūs skaidri lūdzat tiesai izskatīt lietu tiesā bez jūsu klātbūtnes, izņemot, ja tiesa uzskata, ka jūsu personīgā klātbūtne ir nepieciešama.

Ja lietā ir obligāta aizstāvība, tiesas process nevar notikt bez jūsu aizstāvības advokāta klātbūtnes.

ii) Vai man ir tiesības uz tulkotiem dokumentiem? Kādā apmērā?

Ja jūs paziņojat, ka nepārzina čehu valodu, jums ir tiesības ar tiesībaizsardzības iestādēm sazināties savā dzimtajā valodā vai valodā, kuru jūs protat.

Ja jums tad ir nepieciešams iztulkot dokumenta, liecības vai kādas citas procesuālas darbības saturu vai ja jūs paziņojat, ka nepārzina čehu valodu, tiks

iecelts tulks, kas tulkos kriminālprocesuālās darbības. Pēc jūsu pieprasījuma ieceltais tulks var tulkot arī jūsu konsultēšanos ar aizstāvības advokātu, ja

konsultēšanās ir tieši saistīta ar procesuālajām darbībām; tulks var arī tulkot konsultācijas procesuālo darbību laikā.

Šādā gadījumā tiesībaizsardzības iestādēm ir jānodrošina likumā definēto dokumentu (piemēram, pirmstiesas apcietināšanas ordera, sprieduma,

priekšraksta par sodu, apelācijas lēmuma utt.) rakstisku tulkojumu; jūs varat atteikties no tiesībām uz tulkošanu.

Jums ir tiesības lūgt tiesai rakstiski vai mutiski iztulkot papildus visus citus dokumentus, kas ir būtiski, lai jūs varētu īstenot savas tiesības uz aizstāvību.

iii) Vai man ir tiesības uz aizstāvības advokātu?

Ja jūs esat apsūdzēts par nozieguma izdarīšanu, jums ir tiesības uz aizstāvības advokātu. Ja jūs neizvēlaties pats sev aizstāvības advokātu, jums to var izvēlēties ģimenes loceklis vai arī jūs varat pats sevi aizstāvēt. Noteiktos gadījumos tomēr jums ir obligāti jābūt aizstāvības advokātam (to sauc par "obligāto

aizstāvību"); šādos gadījumos, ja jūs noteiktā termiņā neizraudzīsieties sev aizstāvības advokātu, to jums iecels tiesnesis. Jūsu rīcībā ir jābūt aizstāvības

advokātam visu tiesvedības laiku, līdz tiek pieņemts lēmums, ar kuru galīgi tiek pasludinātas tiesvedības beigas:

ja jūs esat pirmstiesas apcietinājumā, izciešat brīvības atņemšanas sodu vai jums ir piemērots preventīvs pasākums saistībā ar brīvības atņemšanu, vai jūs

atrodaties medicīnas iestādes uzraudzībā;

ja ir ierobežota jūsu tiesībspēja un rīcībspēja (piemēram, garīgās veselības traucējumu dēļ);

tiesvedībā pret personu, kas izvairās no tiesas (ja persona ir aizbēgusi un tiesvedība notiek aizmuguriski);

ja tiesvedība ir saistīta ar noziegumu, par kuru augstākais sods ir brīvības atņemšana vismaz uz pieciem gadiem;

ja tiesa uzskata to par nepieciešamu, jo, ņemot vērā jūsu situāciju, tiesai ir šaubas par jūsu spēju pienācīgi sevi aizstāvēt pašam;

ja jūs esat gados jauns nodarījuma izdarītājs (vecumā no 15 līdz 18 gadiem);

tiesas procesā, ja jūs esat aizturētais;

ja tiesvedībā piemēro drošu preventīvo aizturēšanu vai maina tās noteikumus vai ja piemēro tiesu medicīnas pārbaudi vai maina tās noteikumus, izņemot institucionālo tiesu medicīnas pārbaudi uz alkoholu.

Jums ir jābūt aizstāvības advokātam izpildes procesā, kad tiesa lemj atklātā izskatīšanā, ja:

jūsu tiesībspēja un rīcībspēja ir ierobežota;

esat apcietinājumā;

ir šaubas par jūsu spēju pienācīgi sevi aizstāvēt.

Tiesvedībā par ārkārtas tiesībaizsardzības līdzekļiem (sūdzības par likuma pārkāpumiem, pieteikumi par lietas pārskatīšanu apelācijas kārtībā, pieteikumi par lietas pārskatīšanu) jums ir jābūt aizstāvības advokātam šādos gadījumos:

ja jūs esat pirmstiesas apcietinājumā, izciešat brīvības atņemšanas sodu vai jums ir piemērots preventīvs pasākums saistībā ar brīvības atņemšanu, vai jūs

atrodaties medicīnas iestādes uzraudzībā;

ja jūsu tiesībspēja un rīcībspēja ir ierobežota;

ja ir izdarīts noziegums, par kuru augstākais sods ir brīvības atņemšana vismaz uz pieciem gadiem;

ja ir šaubas par jūsu spēju pienācīgi sevi aizstāvēt.

Ja tiesvedība ir saistīta ar noziegumu, par kuru augstākais sods ir brīvības atņemšana vismaz uz pieciem gadiem, jūs varat atteikties no tiesībām un

aizstāvības advokātu, ja noziegums nav sodāms ar augstāko soda mēru (mūža ieslodzījums vai brīvības atņemšana no 20 līdz 30 gadiem). Jūs varat arī

atteikties no tiesībām uz aizstāvības advokātu, ja esat aizturēts un tūlīt norisināsies tiesas process.

iv) Par kādām citām procesuālajām tiesībām būtu jāzina (piemēram, aizdomās turēto nogādāšana tiesā)?

Tiesas procesā katrs sēž savā vietā. Jautājumus var uzdot un liecības var sniegt tikai ar palātas priekšsēdētāja (vienīgā tiesneša) piekrišanu; vēršoties pie

tiesneša pat ar pavisam īsu runu, jums ir jāpieceļas kājās (priekšsēdētājs tomēr var atļaut personām vecuma vai veselības stāvokļa dēļ palikt sēžam runas

vai liecību sniegšanas laikā). Palātas priekšsēdētājs (vienīgais tiesnesis) uzaicinās visus klātesošos piecelties, lai noklausītos sprieduma rezolutīvo daļu.

Čehijā gan tiesas amatpersonas, gan citas klātesošās personas, procesa gaitā personas amatam vai statusam pievieno uzrunu *pane/paní/slečno* (kungs /kundze/jaunskungs/jaunkundze) (piemēram, *pane předsedo, pane přisedící, pane doktore, paní státní zástupkyně, pane znalče, pane svědku* utt., uzrunājot attiecīgi palātas priekšsēdētāju, piesēdētāju, aizstāvības advokātu, advokātu/ārstu, prokuroru, ekspertu, liecinieku). Nav atļauts tiesas zālē runāt bez palātas priekšsēdētāja (vienīgā tiesneša) piekrišanas vai ēst, dzert vai smēķēt, arī pārtraukumā. Personām, kas atrodas tiesas zālē, ir jāatturas no rīcības, kas varētu traucēt tiesas sēdes gaitai vai graut cieņu, tostarp no piekrišanas vai neapmierinātības izpausmēm par tiesas sēdes gaitu, liecinieku liecībām, pasludinātajiem lēmumiem utt. Visām ierīcēm (jo īpaši mobilajiem tālruniem) arī būtu jābūt izslēgtām, ja tās varētu traucēt tiesas sēdes gaitai vai graut cieņu. Tiesas sēdes laikā attēlu vai skaņas pārraides un videoierakstus drīkst veikt tikai ar palātas priekšsēdētāja (vienīgā tiesneša) iepriekšēju piekrišanu. Audioierakstus drīkst veikt ar palātas priekšsēdētāja (vienīgā tiesneša) ziņu; ja tas, kādā veidā tie tiek veikti, varētu traucēt tiesas sēdes gaitai vai graut cieņu, palātas priekšsēdētājs vai vienīgais tiesnesis var aizliegt ierakstīšanu. Tiesas zālē ir aizliegts ienest ieročus.

D. Iespējamie sodi

mājas arests;
sabiedriskie darbi;
aktīvu atsavināšana;
naudas sods;
mantas atsavināšana;
darbību aizliegums;
aizliegums turēt un audzēt dzīvniekus;
izraidīšana no valsts;
aizliegums apmeklēt sporta, kultūras un citus sabiedriskos pasākumu;
goda nosaukumu vai apbalvojumu zaudēšana;
militārās pakāpes zaudēšana;
piespiedu izraidīšana.

Preventīvie pasākumi ir pasākumi, kas pēc būtības ir preventīvi un atšķirībā no sodiem var tikt piemēroti, piemēram, par darbībām, kas citādi, ja vien persona nebūtu atbrīvota no kriminālatbildības nepieskaitāmības vai nepilngadības dēļ, būtu sodāmas. Preventīvos pasākumus var piemērot soda vietā vai papildus sodam, ja ir izpildīti visi likumā noteiktie nosacījumi. Preventīvie pasākumi tostarp ir:

tiesu medicīnas pārbaude;
drošs preventīvs apcietinājums;
lietu konfiskācija;
aktīvu daļas konfiskācija;
aizsargājoša izglītība.

Lapa atjaunināta: 21/03/2023

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

3. Manas tiesības pēc tiesas procesa

A. Vai man ir tiesības pārsūdzēt tiesas lēmumu?

Jā, jūs varat pārsūdzēt pirmās instances tiesas spriedumu; pārsūdzībai ir apturoša iedarbība. Spriedumu, ar kuru tiesa ir apstiprinājusi vienošanos par vainu un sodu, var pārsūdzēt tikai tad, ja šāds spriedums nav saderīgs ar vienošanos, ko prokurors ir iesniedzis tiesai apstiprināšanai.

Pārsūdzībā jūs varat norādīt, ka sprieduma rezolutīvās daļas iedaļas, kuras jūs tieši ietekmē, ir nepareizas, ja vien tas neskar spriedumu par vainu tādā apmērā, kādā tiesa ir akceptējusi jūsu vainas atzīšanu. Pārsūdzību iesniedz tiesā, kura ir pasludinājusi apstrīdēto spriedumu, astoņu dienu laikā no sprieduma kopijas izsniegšanas dienas.

B. Kādi citi tiesiskās aizsardzības līdzekļi ir pieejami?

Kriminālprocesā jūs varat izmantot parastos tiesiskās aizsardzības līdzekļus (apelācija, sūdzība, paziņojumi par iebildumiem) un ārkārtas tiesiskās aizsardzības līdzekļus (kasācijas pieteikums, pieteikums pārskatīt nolēmumu), un jūs varat arī ierosināt, ka tiek iesniegta sūdzība par tiesību normu pārkāpumu.

Sūdzība ir tiesiskās aizsardzības līdzeklis pret tiesas rīkojumu (rezolūciju), un tā ir jāiesniedz iestādei, kura izdevusi apstrīdēto rīkojumu (rezolūciju) trīs dienu laikā pēc iestādes paziņojuma saņemšanas. Tiesas (un prokurora) izdotus rīkojumus (rezolūcijas) var apstrīdēt, iesniedzot sūdzību tikai tiesību aktos noteiktajos gadījumos. Rīkojumus (rezolūcijas) var apstrīdēt, atsaucoties uz kļūdu rezolutīvās daļas jebkurā iedaļā vai to, ka pārkāpts kāds noteikums, kas reglamentē procedūras, kuras jāveic pirms rīkojuma (rezolūcijas) izdošanas, ja noteikuma pārkāpšana būtu varējusi novest pie kļūdas rezolutīvās daļas jebkurā iedaļā. Sūdzībai ir apturoša iedarbība tikai tad, ja tas viennozīmīgi ir noteikts tiesību aktos.

Jūs varat iesniegt iebildumu paziņojumu pret soda priekšrakstu tiesā, kura to izdevusi, astoņu dienu laikā pēc priekšraksta izsniegšanas dienas. Ja iebildumu paziņojums pret soda priekšrakstu ir iesniegts noteiktajā termiņā, soda priekšraksts tiek automātiski anulēts un tiesnesis vienpersoniski norīkos lietas izskatīšanu tiesā.

Kasācijas pieteikumu (kasācijas sūdzība; čehu valodā: *dovolání*) var iesniegt tikai par otrās instances tiesas galīgu spriedumu *in rem* gadījumos, kad tas ir atļauts tiesību aktos. Jūs varat iesniegt kasācijas pieteikumu, atsaucoties uz to, ka sprieduma rezolutīvās daļas konkrēta iedaļa, kura jūs tieši ietekmē, ir nepareiza, bet to var darīt tikai tad, ja pastāv viens no tiesību aktos noteiktajiem pamatiem kasācijas sūdzībai. Šāds pieteikums vienmēr jāiesniedz ar aizstāvja – jūsu advokāta starpniecību. Pieteikums ir jāiesniedz pirmās instances tiesā, kura pieņēmusi lēmumu *in rem*, divu mēnešu laikā no dienas, kad izsniegts pieteikumā apstrīdētais lēmums. Kasācijas pieteikumam nav apturošas iedarbības, ja vien Augstākā Tiesa nenolemj citādi.

Jūs esat tiesīgs iesniegt arī pieteikumu pārskatīt nolēmumu. Kopumā pārskatīšana tiesvedībā, kuras rezultātā ir pasludināts galīgs spriedums vai soda priekšraksts, tiks atļauta, ja kļūs zināmi tiesai iepriekš nezināmi fakti vai pierādījumi un minētie fakti vai pierādījumi – atsevišķi vai kopā ar jau zināmajiem faktiem vai pierādījumiem – varētu pamatot atšķirīgu lēmumu par vainu, vai sākotnēji noteiktais sods izrādītos acīmredzami nesamērīgs ar noziedzīgā nodarījuma veidu un smagumu vai jūsu personīgo, ģimenes vai finansiālo situāciju vai citiem apstākļiem, vai ja soda veids neatbilstu soda mērķim.

Pieteikumu pārskatīt nolēmumu tiesvedībā, kuras rezultātā ir pasludināts galīgs spriedums vai soda priekšraksts, izskatīs un lēmumu par to pieņems tiesa, kas taisīja spriedumu lietā pirmajā instancē. Tiesību aktos nav noteikts termiņš, kurā jāiesniedz pieteikums pārskatīt nolēmumu jums par labu.

Turklāt jūs varat ierosināt, ka būtu jāiesniedz sūdzība par tiesību normu pārkāpumu; tomēr šis ārkārtas aizsardzības līdzeklis ir pieejams tikai Tieslietu ministram, un viņš pieņem lēmumu par to, vai šāda sūdzība ir iesniedzama. Sūdzību par tiesību normu pārkāpumu var iesniegt par galīgu tiesas nolēmumu

(kuru nav pasludinājusi Augstākā Tiesa) vai jebkuru lēmumu, ko pieņēmis prokurors, ja ar lēmumu ir pārkāpta tiesību norma vai tas ir pieņemts, pamatojoties uz procedūru, kurā pieļauta kļūda. Tiesību aktos nav noteikts termiņš, kurā jāiesniedz šāda sūdzība.

C. Kādas ir notiesāšanas sekas?

Izpildes procedūra sākas, tiklīdz notiesājošs spriedums attiecībā uz noziedzīgo nodarījumu stājas likumīgā spēkā; šajā posmā izpilda sodu vai piemēro drošības līdzekli un piemēro saistītos aktus.

Ja jūs ar galīgu spriedumu esat notiesāts par noziedzīgu nodarījumu, jūs nevar vēlreiz tiesāt par to pašu noziedzīgo nodarījumu (pat ne citā dalībvalstī), izņemot, ja tiek atļauta pārskatīšana.

Sodāmību reģistrē Sodāmības reģistrā un tā būs ietverta katrā izrakstā no Sodāmības reģistra līdz brīdim, kamēr sods būs izciests. Tas var ietekmēt jūsu iespējas strādāt konkrētā profesijā, iegūt konkrētu atļauju vai licenci vai atļauju turēt ieroci utt.

Tiklīdz būsiet izcietis sodu, tiks uzskatīts, ka nekādas sodāmības nav bijis. Tomēr tiesībsardzības iestādēm un dažām citām iestādēm ir piekļuve t.s.

Sodāmības reģistra lietas "kopijai"; ziņas par jūsu sodāmību būs reģistrētas minētajā kopijā arī pēc tam, kad būsiet izcietis sodu.

i. Ieraksts Sodāmības reģistrā

Kad notiesājošs spriedums kļūst galīgs, to reģistrē Sodāmības reģistrā, kurā saglabā ziņas par notiesājošiem spriedumiem un citiem faktiem, kas saistīti ar kriminālprocesu. Šādu informāciju glabā 100 gadus no jūsu dzimšanas dienas neatkarīgi no tā, vai jūs tam piekrītat. Kad būsiet izcietis sodu, informācija vairs neparādīsies jūsu Sodāmības reģistra lietas izrakstā, bet tā joprojām būs redzama Sodāmības reģistra lietas kopijā, kā aprakstīts iepriekš. Sodū izciest Kriminālkodeksa noteiktajos termiņos, ko nosaka atkarībā no notiesājošā sprieduma bārdzības. Šie termiņi ir robežās no viena gada līdz piecpadsmit gadiem no dienas, kad jums izsniegts notiesājošais spriedums; dažu notiesājošu spriedumu gadījumā var tikt uzskatīts, ka, tiklīdz sodu esat izcietis, jūs vispār neesat bijis notiesāts.

Ja jūs esat citas ES dalībvalsts valstspiederīgais, informāciju par jūsu notiesāšanu var darīt pieejamu tās ES dalībvalsts kompetentajai iestādei, kuras pilsonis jūs esat.

v. Soda izciešana, ieslodzīto nodošana, probācija un alternatīvi sodi

Tiklīdz notiesājošs spriedums ir kļuvis galīgs, tiesas priekšsēdētājs norīkos tā izpildi.

Ja jums likumīgi ir piespriests nenosacīts brīvības atņemšanas sods, priekšsēdētājs nosūtīs sprieduma izpildes rīkojumu attiecīgajam cietumam un, ja jūs neesat bijis ieslodzīts, jūs uzaicinās ierasties cietumā noteiktā termiņā. Ja jūs mēģināsit izvairīties no jums piespriestā soda izciešanas, Čehijas policija var nogādāt jūs uz cietumu.

Ja ir izpildīti tiesību aktu nosacījumi, tiesa var nolemt atlikt jūsu soda izciešanu, mainīt tā izciešanas veidu, apturēt jūsu soda izciešanu, lemt par jūsu atbrīvošanu pret godavārdu, utt. Tiesa var arī atcelt brīvības atņemšanas sodu vai tā atlikušo daļu, ja jūs esat izdodams kādai ārvalstij vai pārvietojams (izraidāms).

Līdzīgu procedūru piemēro, ja tiesa ir norīkojusi ārstēšanu vai ievietošanu droša režīma iestādē, t.i., tiklīdz kļuvis izpildāms tiesas lēmums, saskaņā ar kuru norīkota ievietošana ārstniecības iestādē vai droša režīma iestādē, tiesas priekšsēdētājs nosūtīs lēmuma izpildes rīkojumu attiecīgajai ārstniecības iestādei vai attiecīgajai droša režīma iestādei, kurā izpildāms drošības līdzeklis, un liks jums ierasties minētajā iestādē. Ja jūs mēģināsit izvairīties no drošības līdzekļa, Čehijas policija var nogādāt jūs attiecīgajā iestādē.

Ja ir izpildīti tiesību aktu vai starptautiska nolīguma nosacījumi, jūs var nosūtīt uz jūsu izcelsmes valsti vai citu valsti, kurā izciest nenosacītu brīvības atņemšanas sodu vai drošības līdzekli – ja jūs to lūdzat un attiecīgā valsts tam piekrīt. Alternatīvu sodu var piemērot arī notiesājošā spriedumā. Jebkuru sodu, kas neparedz tūlītēju ievietošanu cietumā, var uzskatīt par alternatīvu sodu. Jums var piemērot arī probācijas dienesta darbinieka uzraudzību, lai parraudzītu to, kā jūs pildāt jums uzliktos pienākumus, un palīdzētu jums atgriezties sabiedrībā un dzīvot sakārtotu dzīvi. Ja jums ir piemērota uzraudzība, jums:

jāsadarbojas ar probācijas dienesta darbinieku viņa noteiktā kārtībā

un jāīsteno uzraudzības probācijas plāns;

jāierodas pie probācijas dienesta darbinieka viņa noteiktos laikos;

jāinformē probācijas dienesta darbinieks par jūsu atrašanās vietu, darba vietu un iztikas līdzekļiem, par to, kā jūs ievērojat tiesas noteiktos ierobežojumus un pienākumus, kā arī par visiem citiem būtiskajiem apstākļiem, kas ir nozīmīgi probācijas dienesta darbiniekam uzraudzības īstenošanai;

jāatļauj probācijas dienesta darbiniekam apmeklēt jūsu mājokli.

Ja jums ar tiesas lēmumu ir noteikts pamatots pienākums piedalīties atbilstošā socializēšanās un pāraudzināšanas programmā vai atbilstošās psiholoģisko konsultāciju programmās, jūs var iekļaut probācijas un resocializācijas programmā. Šādā programmā jūs var arī iekļaut bez tiesas noteikta pienākuma piedalīties tajā, ja jūs atbilstat programmas sniedzēja iekļaušanas kritērijiem; šādā gadījumā ar probācijas dienesta darbinieku var sagatavot vienošanos par līdzdalību programmā, ievērojot uzraudzības noteikumus, un vienošanos var iekļaut uzraudzības probācijas plānā. Ja programma tiek īstenota kā daļa no brīvības atņemšanas soda, jūsu dalību programmā var saskaņot ar speciālistu Čehijas ieslodzījuma vietu dienestā.

Tāpat jūs varat izciest kādu no minētajiem alternatīvajiem sodiem jūsu izcelsmes valstī vai kādā citā valstī, ar kuru jums ir saiknes, ar noteikumu, ka ir izpildīti tiesību aktu vai starptautiska nolīguma nosacījumi un šāda soda izpildi var uzraudzīt vai ka citādi pārbaudīt. Šīs iespējas tvērums atšķiras atkarībā no tā, vai attiecīgā valsts ir ES dalībvalsts vai trešā valsts (otrajā gadījumā iespējas ir ierobežotākas).

Lapa atjaunināta: 21/03/2023

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.